

LISINSKI

200
GODINA

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
19/20

FILHARMONIJA BBC-ja

JOHN STORGÅRDS, dirigent
KIAN SOLTANI, violončelo

Subota, 12. listopada 2019. u 19.30
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Benjamin Britten

Jednostavna simfonija, op. 4

Boisterous Bourrée: Allegro ritmico (alla breve)

Playful Pizzicato: Presto possibile, pizzicato sempre

Sentimental Saraband: Poco lento e pesante

Frolisome Finale: Prestissimo con fuoco (alla breve)

Joseph Haydn

Koncert za violončelo i orkestar br. 2 u D-duru, op. 101 (Hob. VIIb: 2)

Allegro moderato

Adagio

Rondo: Allegro

* * *

Anton Bruckner

Šesta simfonija u A-duru, WAB 106

Maestoso (alla breve)

Adagio: Sehr feierlich

Scherzo: Ruhig bewegt, etwas gemessen – Trio: Langsam

Finale: Bewegt, doch nicht zu schnell (alla breve)

Nakon koncerta s umjetnicima razgovara Branimir Pofuk.

Fotografija: Matt Squire

FILHARMONIJA BBC-ja

Filharmonija BBC-ja je orkestar koji redefiniira orkestralno iskustvo za nove generacije – postavlja izazove percepciji, predvodi inovacije i donosi širok raspon klasične glazbe svim slojevima publike. Riječ je o jednom od najpustolovnijih, najinovativnijih i najdinamičnijih orkestara Europe, koji ostvaruje više od sto koncerata godišnje, vodi dalekosežne obrazovne i suradničke programe te donosi najnoviju tehnologiju u koncertne dvorane.

U središtu djelovanja Filharmonije BBC-ja su koncerti, od kojih se većina emitira na programu BBC Radio 3. To uključuje oko 35 besplatnih koncerata godišnje u namjenski dizajniranom studiju u MediaCityUK u Salfordu, uz glavni ciklus od 20 koncerata u Bridgewater Hallu u Manchesteru, angažmane diljem Sjeverne Engleske, redovite nastupe na festivalu *BBC Proms* te česte međunarodne turneje. Orkestar također redovito snima za etiketu Chandos, neprestano povećavajući svoj katalog u kojemu je više od 250 snimki.

Od početka sezone 2019./2020. šef dirigent Filharmonije BBC-ja je izraelski maestro Omer Meir Wellber, čiji je dolazak na tu poziciju *The Times* opisao kao „nedvojbeno najnadahnutije glazbeno imenovanje koje je BBC poduzeo posljednjih godina“. Orkestar njeguje i bliske veze s Johnom Storgårdsom, gostujućim šefom dirigentom, i Benom Gernonom, glavnim gostujućim dirigentom. Dinamiku, energiju i profil ansambla grade vještina i karakter članova (koje čine i dugogodišnji članovi i neki od najboljih mladih orkestralnih glazbenika Europe).

Filharmonija BBC-ja istinski je promicatelj suvremene glazbe. Nedavno je praižvela djela Emily Howard, Arlene Sierra, Outi Tarkiainen i Marka Simpsona, ujedno skladatelja-suradnika orkestra, a u nadolazećoj sezoni u planu su izvedbe novih skladbi Toma Couлта, Philipa Grangea i Jeffreyja Mumforda. Posljednjih nekoliko godina orkestar je proširio svoj raspon djelovanja i na suradnje s glazbenicima kao što su Jarvis Cocker i sastavi *Clean Bandit* i *The 1975*, premijere do sada neizvođene glazbe Anthonyja Burgessa u posebnoj dramatizaciji *Paklene naranče* te emitiranja na svih sedam BBC-jevih nacionalnih radijskih programa.

BBC-jev tim za razvoj i istraživanje osmislio je pionirski program *Philharmonic Lab* koji glazbu čini povezanijim iskustvom za slušatelja, od binauralnog slušanja snimki do programskih bilježki za koncerte koje se besplatno mogu učitati na mobilne telefone.

Obrazovni programi uključuju interaktivne izvedbe za djecu od tri do sedam godina, *Early Ears*, te školske koncerte za djecu u dobi od sedam do četrnaest godina. U suradnji s Gradskim vijećem Salforda, Sveučilištem Salford, Royal Northern College od Music, Greater Manchester Music Hub i drugim organizacijama, orkestar pomaže slušateljima iz svih društvenih skupina da razviju kreativne veze s glazbom.

Svojim aktivnostima Filharmonija BBC-ja donosi glazbena iskustva koja mijenjaju život brojnoj i raznolikoj publici na području Greater Manchestera, Sjeverne Engleske i Velike Britanije, ali i diljem svijeta.

PRVE VIOLINE

Yuri Torchinsky, koncertni majstor
Midori Sugiyama, zamjenica
koncertnog majstora
Thomas Bangbala, pomoćnik zamjenika
koncertnog majstora
Kevin Flynn, zamjenik vođe dionice
Austeja Juskaityte
Lucy Baker
Martin Clark
Clare Dixon
Julian Gregory
Robert Wild
Michelle Marsh
Byron Parish
Sarah White
William Chadwick
Sarah Percy
Ian Flower

DRUGE VIOLINE

Lisa Obert, vođa dionice
Glen Perry, zamjenik vođe dionice
Rachel Porteous
Gemma Bass
Helen Charlesworth
Simon Gilks
Sophie Hudgell
Nigel Jay
Christina Knox
Rebecca Mathews
Alyson Zuntz
Claire Sledd
Matthew Watson
Lily Whitehurst

VIOLINE

Steven Burnard, vođa dionice
Kimi Makino, zamjenica vođe dionice
Bernadette Anguige, pomoćnik
zamjenika vođe dionice
Martin Wallington
Kathryn Anstey
Matthew Compton
Nicholas Howson
Rachel Janes
Fiona Dunkley
Carol Ella
Amy Hark
Carolyn Tregaskis

VIOLONČELA

Peter Dixon, vođa dionice
Steven Callow, zamjenik vođe dionice
Jessica Schaefer
Rebecca Aldersea
Elinor Gow
Miriam Skinner
Marina Vidal Valle
Elise Wild
Lucy Arch
Abigail Hayward

KONTRABASI

Ronan Dunne, vođa dionice
Mark Jenkins
Alice Durrant, zamjenica vođe dionice
Andrew Vickers
David Johnson
Richard Lewis
Mhairi Simpson
Daniel Vassallo

FLAUTE

Alex Jakeman, vođa dionice
Victoria Daniel, zamjenica vođe dionice

OBOE

Jennifer Galloway, vođa dionice
Kenny Sturgeon

KLARINETI

Fraser Langton
Colin Pownall

FAGOTI

Roberto Giaccaglia, vođa dionice
Simon Durnford

ROGOVI

Ben Hulme, gostujući vođa dionice
Phillip Stoker
Tom Kane
Jonathan Barrett
Samuel Yates

TRUBE

Katie Smith, gostujući vođa dionice
Gary Farr, zamjenik vođe dionice
Tim Barber
Matthew Palmer

TROMBONI

Richard Brown, vođa dionice
Gary MacPhee

BAS TROMBON

Russell Taylor

TUBA

Christopher Evans

TIMPANI

Paul Turner, vođa dionice

JOHN STORGÅRDS

„Doista impresivni glazbeni rezultati opravdavaju klicanje kojim je pozdravljan finski dirigent na svakom koraku svojega strelovitog uspona na svjetske podije.“ (*Chicago Tribune*)

Gostujući šef dirigent Filharmonije BBC-ja i glavni gostujući dirigent Orkestra Kanadskog nacionalnog umjetničkog centra u Ottawi, **John Storgårds**, razvija dvostruku karijeru: dirigenta i virtuozu violine. Njegova kreativnost u osmišljavanju programa i njegovi uzbudljivi, ali profinjeni programi nadaleko su poznati. Kao umjetnički direktor Laponskog komornog orkestra gotovo 25 godina, s kojim poduzima pustolovne izvedbe i snima nagrađivane albume, zaslužio je pohvale kritičara diljem svijeta.

Nastupa s orkestrima kao što su Simfonijski orkestar WDR-a iz Kölna, Orkestar lajpciškog Gewandhausa, Filharmonija Francuskog radija, Francuski nacionalni orkestar, Nacionalni simfonijski orkestar RAI-ja, Simfonijski orkestar BBC-ja, Londonska filharmonija te vodeći nordijski orkestri, među kojima je Helsinška filharmonija koju je kao šef dirigent vodio od 2008. do 2015. godine. Nadalje, gost je simfonijskih orkestara u Sydneyju, Melbourneu i Tokiju (NHK) te Clevelandskog orkestra i Njujorške filharmonije. Među solistima s kojima surađuje su Yefim Bronfman, Sol Gabetta, Kirill Gerstein, Håkan Hardenberger, Kari Kriikku, Gil Shaham, Baiba Skride, Christian Tetzlaff, Jean-Yves Thibaudet, Frank Peter Zimmermann, Soile Isokoski i Anne Sofie von Otter.

Raspolaže širokim repertoarom koji obuhvaća sve simfonije Jeana Sibeliusa, Carla Nielsena, Antona Brucknera, Johannesa Brahmsa, Ludwiga van Beethovena, Wolfganga Amadeusa Mozarta, Franza Schuberta i Roberta Schumanna, uključujući Schumannovu jedinu operu *Genoveva* i ranu tzv. *Simfoniju Zwickau* koje je premijerno predstavio u Finskoj, kao i Sibeliusove *Suitu za violinu i gudače*, op. 117 i *Kasne fragmente* kojima je prvi ravnao. Kao solist, prvi je u Finskoj izveo Schumannovu violinsku transkripciju vlastitog *Koncerta za violončelo* te *Violinsku sonatu br. 3*. Uključujući i suvremeni repertoar na svoje programe, redovito prouzvodi nova djela, među kojima su mu mnoga posvećena, poput *Osme simfonije* Pera Nørgårda te *Nokturna za solo violinu* Kaije Saariaho. Što se tiče opera, ravnao je svjetskom premijerom *Jesenje sonate* Sebastiana Fagerlunda u režiji Stéphane Braunschweiga u Finskoj nacionalnoj operi. Djelo je ušlo u finale za međunarodne operne nagrade te će biti ponovno postavljeno najesen ove godine.

Među važnijim projektima sezone 2019./2020. su povratak na festival *BBC Proms* uz Filharmoniju BBC-ja koju upravo predvodi na velikoj europskoj turneji. Nakon što je prošle sezone prvi put nastupio uz Simfonijski orkestar Yomiuri Nippon, Filharmoniju iz Seula, Minhensku filharmoniju, Sasku državnu kapelu Dresdenu te Bostonski simfonijski orkestar, ove ga sezone očekuju nastupi uz simfonijske orkestre iz Chicaga, St. Louisa i Detroita, Filharmoniju iz Osla, Bamberške simfoničare te radijske simfonijske orkestre iz Berlina i Beča, uz turneju po Aziji.

Nagrađivana diskografija Johna Storgårdsa uključuje snimke Schumannovih, Mozartovih, Beethovenovih i Haydnovih djela, ali i raritete Vagna Holmboea i Pëterisa Vaska. Etiketa Chandos objavila je dva ciklusa Sibeliusovih (2014.) i Nielsenovih (2015.) simfonija, uz pohvale kritičara. Najnoviji projekt za tu etiketu su djela američkog skladatelja Georga Antheila. Za etiketu BIS Records, s Laponskim komornim orkestrom snimio je *Desetu simfoniju* Gustava Mahlera u posebnoj obradi Michelle Castelletti. Hvaljene su i njegove snimke djela Pera Nørgårda, Ericha Wolfganga Korngolda, Kalevija Ahoa te Einojuhanija Rautavaare, za čije je ostvarenje zaslužio nominaciju za *Grammy* i nagradu *Gramophone* 2012. godine.

KIAN SOLTANI

„Izvanredan violončelist“ (*The Times*) i „čisto savršenstvo“ (*Gramophone*) pohvale su koje opisuju izvedbe **Kiana Soltanija**. Dubina ekspresije, osjećaj individualnosti i tehničko majstorstvo uz karizmatičnu scensku prisutnost i neposrednost u emotivnom povezivanju sa slušateljima, odlike su njegove umjetničke osobnosti. Pozivi vodećih svjetskih orkestrara, dirigenata i organizatora recitala, od zvijezde u usponu doveli su ga do statusa jednoga od najtraženijih i najslušanijih violončelista današnjice.

U sezoni 2019./2020. prvi će put nastupiti uz Minhensku filharmoniju, Čikaški simfonijski orkestar, Filharmoniju iz Los Angelesa, orkestre Filarmonica della Scala i Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Simfonijski orkestar KBS-a te Orkestar Nacionalnog centra za izvedbene umjetnosti u Pekingu. Među nedavnim orkestralnim nastupima su oni uz Bečku i Londonsku filharmoniju, Berlinsku državnu kapelu, Bostonski simfonijski orkestar i Orkestar Tonhallea. Tijekom 2019. godine angažiran je kao rezidencijalni skladatelj Kraljevske filharmonije iz Londona te nastavlja višegodišnju rezidenciju u sklopu projekta *Junge Wilde* u Konzerthausu u Dortmundu, koju je počeo u jesen 2018. godine.

Recitale je nedavno održao u Carnegie Hallu, na festivalima u Salzburgu i Luzernu, Wigmore Hallu i Dvorani Boulez u koju će se vratiti na čelu violončelističkih glazbenih večeri u proljeće 2020. U protekloj sezoni nastupao je u dvoranama kao što su pariška Philharmonie, bečki Konzerthaus, amsterdamski Concertgebouw, hamburška Elbphilharmonie, londonski Barbican Centre, kölnska Philharmonie i u Stockholmskoj koncertnoj dvorani u sklopu programa *ECHO Rising Stars*.

Godine 2017. potpisao je ekskluzivni ugovor s etiketom Deutsche Grammophon; njegov prvi CD, *Home*, s djelima za violončelo i glasovir Franza Schuberta, Roberta Schumanna i Reze Valija, objavljen je u veljači 2018. i dočekan pohvalama, među kojima je i ona časopisa *Gramophone* koji ga je nazvao „uzvišenim“. Snimka Mozartovih glasovirskih kvarteta uz Daniela i Michaela Barenboima te Juliju Dejneku, objavljena je u kolovozu 2018. godine. U travnju 2019. Warner Classics izdao je CD posvećen glasovirskim trijima Antonína Dvořáka i Petra Iljiča Čajkovskog, na kojemu su i izvedbe s Uskrsnog festivala u Aixu iz 2018., uz Lahava Shanija i Renauda Capuçonu. Sljedeće izdanje za Deutsche Grammophon bit će objavljeno potkraj 2019. godine.

Kian Soltani privukao je pozornost međunarodne glazbene javnosti kao devetnaestogodišnjak kad je debitirao u Zlatnoj dvorani bečkog Musikvereina i na *Šubertjadi* u Hohenemsu. Već je 2013. pobijedio na Međunarodnom violončelističkom natjecanju u Helsinkiju, nakon čega ga je časopis *Ostinato* pozdravio kao „solista najviše razine u novoj generaciji violončelista“. U veljači 2017. osvojio je prestižnu njemačku Nagradu *Leonard Bernstein*, a u prosincu iste godine i nagradu *Credit Suisse* za mlade glazbenike.

Rođen 1992. u Bregenzu u Austriji, u obitelji perzijskih glazbenika, violončelo je počeo svirati u dobi od četiri godine. Kao dvanaestogodišnjak pridružio se razredu Ivana Monighettija na Muzičkoj akademiji u Baselu. Zaklada *Anne-Sophie Mutter* izabrala ga je za svojega stipendista 2014. pa je studij dovršio kao član programa *Mladi solisti* na Akademiji Kronberg. Dalje se usavršavao na Međunarodnoj glazbenoj akademiji u Lihtenštajnu.

Svira Stradivarijev instrument *London ex Boccherini 1694.*, zahvaljujući velikodušnoj posudbi.

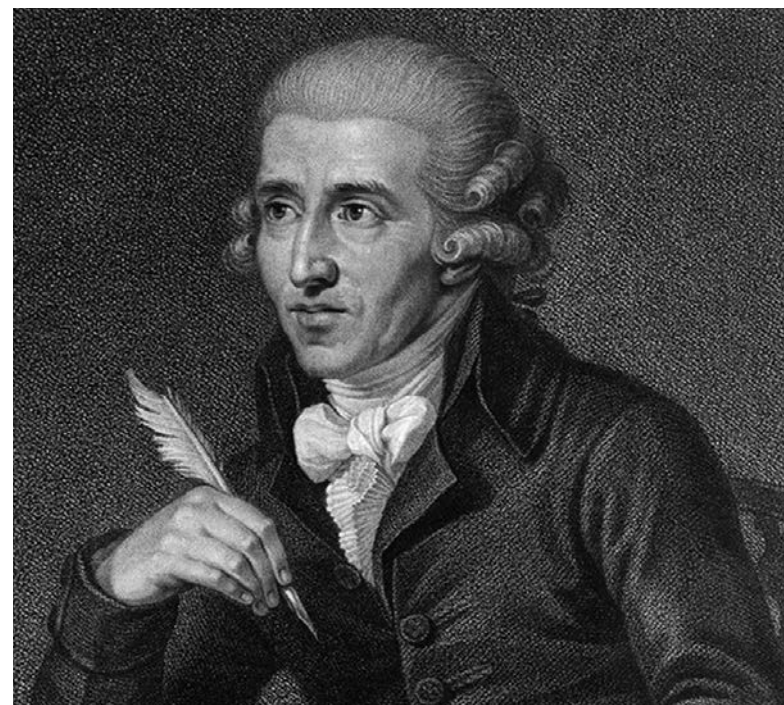
Dominirajući engleskom umjetničkom glazbom 20. stoljeća, **Benjamin Britten** (1913. – 1976.) ostao je zapamćen kao pristupačan skladatelj koji je odbacio ideologiju modernista o nužnoj umjetničkoj nepristupačnosti širim slojevima, razvijajući osebujuan stil koji njegovu glazbu čini dostupnom i amaterima i profesionalcima. Već je u svojim dvadesetim godinama stekao reputaciju *enfant terriblea* britanske glazbene scene; njegove radikalne i inovativne skladbe uzburkavale su tamošnji konzervativni milje. Mnogi su engleski kritičari s nepovjerenjem gledali na njegov kozmopolitizam i divljenje skladateljima poput Gustava Mahlera, Albana Berga i Igora Stravinskog, smatrajući ih neprikladnim modelima za skladatelja iz Engleske. Ipak, brojnim su glazbenicima Brittenova umjetnička etika te sposobnost da tradicionalne glazbene forme i tehnike tretira svježe i originalno bili uzorom.

Kao student Kraljevskoga glazbenog koledža u Londonu, Britten je početkom tridesetih godina 20. stoljeća još uvijek, iako pod utjecajem svojega učitelja Franka Bridgea, bio sklon Beethovenu i Brahmsu, pa čak i tzv. engleskoj pastoralnoj školi (Ralph Vaughan Williams, Gustav Holst, Gerald Finzi...), koju je poslije prezirao. U njegovu je dnevniku iz toga razdoblja širok raspon izvedbi kojima je svjedočio: Schönbergov *Erwartung*, Stravinskijevi *Posvećenje proljeća*, *Petruška* i *Simfonija psalama*, Mahlerove *Pjesme putujućeg djetića*. Do 1933. stavovi su mu postali jasniji: „Pravih je skladatelja malo, zar ne? Osim Berga, Stravinskog, Schönberga i Bridgea, treba tragati za imenima, nije li tako?“ požalio se prijateljici. Nakon diplome u prosincu 1932., namjeravao je nastaviti studij kod Albana Berga, no u tome su ga spriječili roditelji kojima je vodstvo Kraljevskog koledža sugeriralo da Berg, u glazbenom smislu, predstavlja „nemoral i loš utjecaj“. Ostao je zato kod kuće u Lowestoftu pripremajući nove skladbe. Prebirući po svojim ranijim uradcima, pronašao je teme

za **Jednostavnu simfoniju** (*Simple Symphony*), za koju je u bilješci notnom izdanju objavljenom 1935. napomenuo: „Ova *Jednostavna simfonija* u cijelosti se temelji na materijalu iz djela koja je skladatelj napisao u dobi između devete i dvanaeste godine. (Točni izvori navedeni su u bilješkama uz svaki stavak.) Iako je razvoj tih tema na mnogim mjestima prilično nov, velik dio djela je potpuno preuzet iz ranijih skladbi – osim orkestracije za gudače.“

U četiri stavka čiji naslovi – *Boisterous Bourrée*, *Playful Pizzicato*, *Sentimental Saraband* i *Frolicsome Finale* – odražavaju i humor i obraćanje prošlim vremenima, iskoristio je osam tema iz prijašnjih skladbi, oblikovavši ih za mali gudački orkestar. Iako u mnogo manjem opsegu, *Simfonija* slijedi klasične oblike i tonalitete odnose: prvi i posljednji stavak u sonatnoj formi uokviruju *scherzo* i polagani stavak, istovremeno se poigravajući baroknim plesnim idiomima, neobaroknim kontrapunktskim teksturama, odjecima engleskih narodnih pjesama i klasičnim obrascima.

Iako je tijekom rada dao do znanja da je djelo namijenio školskim ansamblima, nadajući se i da će zaraditi nešto od prodaje partiture, bilo je jasno da ono za njega ima i emotivnu komponentu. Posvetio ga je svojoj učiteljici viole Audrey Alston, koju je smatrao jednom od svojih glavnih mentora i koja ga je upoznala s Frankom Bridgeom, koji će ga podučavati kompoziciji. *Jednostavna simfonija* stoga se može promatrati i kao prekretnica kojom se sa zahvalnošću obraća onima koji su ga doveli do nje, naznačujući putove kojima će krenuti u budućnosti. Prvom izvedbom s amaterskim orkestrom ravnao je sam Britten u Norwichu 1934. godine.

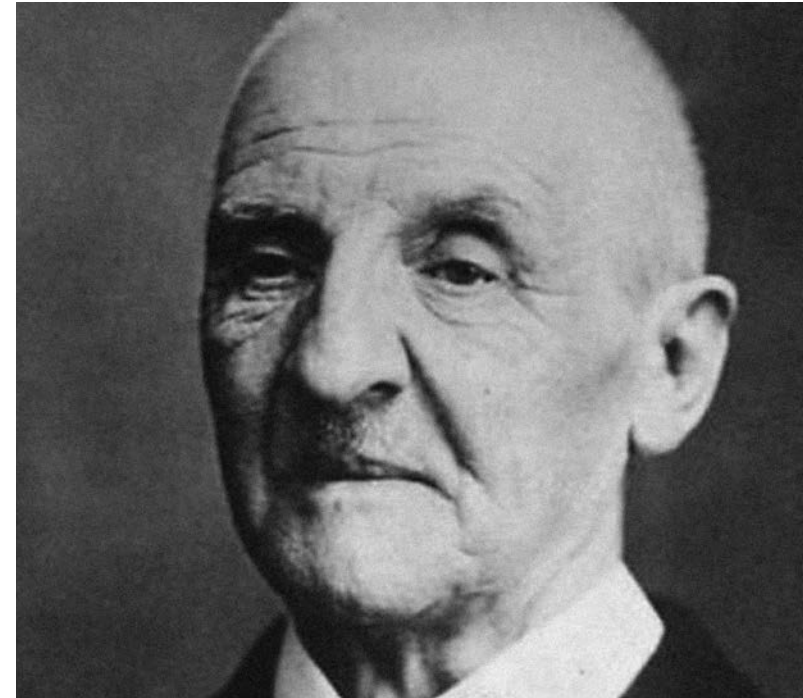

Nakon što je ranu mladost proveo u Beču, prihvaćajući razne angažmane i upoznavajući ugledne umjetničke osobnosti, poput Nicole Porpore, Pietra Metastasia, Carla Philippa Emanuela Bacha, Christoha Willibalda Glucka i drugih, **Josephu Haydnu** (1732. – 1809.) 1761. ukazala se sjajna prilika za zaposlenje. Dvadesetdevetogodišnjem skladatelju, sa samo jednim stalnim namještenjem u dotadašnjem životopisu, novootvoreno mjesto vicekapelnika nudilo se u Eisenstadtu, na dvoru obitelji Esterházy, najbogatijih i najutjecajnijih pripadnika mađarskog plemstva te važnih pokrovitelja umjetnosti. Ljubitelj glazbe knez Paul Anton Esterházy i sam je rado svirao pa je u mladom Haydnu vidio idealnog zamjenika i potom nasljednika svojega dotadašnjega kapelnika, ostarjeloga Gregora Josepha Wenera. Slaba zdravlja, Paul Anton ubrzo je preminuo, 1762., te ga je naslijedio njegov brat Nicolaus, još veći glazbeni entuzijast, koji je prema budućem kapelniku bio doista velikodušan: povećao mu je plaću i redovito ga novčano nagrađivao za dodatni trud. U prvim godinama Haydn se prije svega brinuo za instrumentalnu glazbu. Na raspolaganju mu je bio ansambl mladih glazbenika, među kojima je mnoge Haydn poznao iz svojega bečkog razdoblja te ih je sam doveo u orkestar. U početku mali ansambl, s 13 do 15 svirača, početkom sedamdesetih godina 18. stoljeća počeo se znatno povećavati, ponajprije zahvaljujući rastućoj važnosti opere na dvoru; desetak godina poslije imao je čak 22 do 24 člana. Sve su to mahom bili virtuozni svojih instrumenata, primjerice Luigi Tomasini na violini, Joseph Weigl i Anton Kraft na violončelu, te Carl Franz na rogu, od kojih su mnogi u orkestru proveli desetljeća. Takva situacija iznjedrila je zahtjevnije i eksponiranije pasaže Haydnovih koncerata i simfonija, kao i određene promjene u Haydnovu skladateljskom stilu. Težnje povećavanju dimenzija, strastvenijim i hrabrijim progresijama te dubljoj ekspresivnosti, u prošlom je stoljeću objašnjena pojavom stila *Sturm und Drang*, iako nema jasnih pokazatelja da djela iz tog razdoblja doista odražavaju „romantičnu krizu“ u Haydnovu životu. Posebnosti njegova tadašnjeg jezika prije bi se mogle, osim s boljim uvjetima u orkestru, povezati s većom aktivnošću na području vokalne glazbe te potrebom za dubljom izražajnošću sakralnih djela i dramatskih efekata opera.

U svakom slučaju, tijekom godina, za potrebe obitelji Esterházy, Haydn je skladao više od pedeset simfonija, ali i niz koncerata čije su sjajne i virtuozne pasaže, među ostalim, služile i za pokazivanje vrsnosti tamošnjih glazbenika. Tu se ubrajaju koncerti za violinu, violončelo i violone, dva koncerta za rog i jedan za dva roga, koncert za flautu te vjerojatno i jedan za fagot, no mnogi se od njih nisu sačuvali do danas. Dugo se dvojilo o autorstvu **Koncerta za violončelo i orkestar br. 2 u D-duru, op. 101**, budući da su se saznanja o tome djelu temeljila na partituri tiskanoj 1804. godine i informaciji da je skladatelj Anton Kraft, a ne Haydn, kako je navodno sugerirao Kraftov unuk. Pronalazak rukopisne partiture nakon Drugoga svjetskog rata bila je velika senzacija, jer je, osim potvrđivanja Haydnova autorstva, postala poznata i datacija – 1783. godina. Stoga se pretpostavlja da je djelo ipak povezano s Antonom Kraftom, prvim violončelistom Esterházyjeva orkestra od 1778. do 1790., tj. da ga je on izvodio.

Unatoč dvojabama o podrijetlu i nastanku *Koncerta*, riječ je o djelu koje se do danas zadržalo na koncertnim programima kao jedno od omiljenih i violončelistima i slušateljima. Posve je uronjeno u klasične obrasce: prvi stavak u sonatnoj formi i treći oblikovan kao rondo, uokviruju polagani stavak (*Adagio*) koji se smatra jednim od najsposobnijih u Haydnovu opusu. Ljupke, raspjevane melodije jasno se izdižu nad orkestralnom teksturom koju oblikuju dvije oboe, dva roga i gudači, među ostalim

i zahvaljujući visokom registru u kojem solistički instrument svira veći dio svoje dionice. Takva primjena instrumenta pripisuje se drugačijoj građi violončela u 18. stoljeću, s kraćim vratom, pa je Haydn, čini se, iskušavao granice opsega instrumenta postižući nesvakidašnji zvuk za kraj 18. stoljeća.

Rođen u malom selu Ansfeldenu u Gornjoj Austriji, gdje je njegov otac djelovao kao učitelj, **Anton Bruckner** (1824. – 1896.) rano je otkrio svoju glazbenu nadarenost. Obližnji samostan sv. Florijana posjedovao je izvrsne orgulje pa je mladi glazbenik uskoro ondje dobio namještenje orguljaša. Iskusstvo slušanja i sviranja toga instrumenta ostat će središnja preokupacija njegova života. S vremenom se njegova vještina orguljanja proširila te je poslije kao virtuoz održao i nekoliko uspješnih koncertnih turneja po Francuskoj i Engleskoj. Uzimao je poduku iz kompozicije i glazbene teorije i počeo skladati prilično rano, no osjećajući potrebu za intenzivnijim usavršavanjem, na dulje se vrijeme posvetio studiranju kontrapunkta, postavši učenik Simona Sechtera. Glasoviti bečki pedagog zabranio mu je bilo kakvo skladanje, kako bi se usredotočio na kontrapunktske vježbe, čemu se Bruckner, u međuvremenu stupivši u službu orguljaša katedrale u Linzu, spremno odazvao. Kad ga je nakon toga počeo podučavati tamošnji operni dirigent Otto Kitzler i upoznao ga s glazbom Richarda Wagnera, njegov skladateljski poriv postao je nezaustavljiv. Nakon svoje četrdesete godine napisao je prvo remek-djelo – *Misu u d-molu*. Slijedile su još dvije mise te *Prva simfonija*. Postao je poznat u domovini, pa je glas o njemu stigao i do Beča, gdje je 1868., nakon Sechterove smrti, preuzeo mjesto profesora harmonije i kontrapunkta na Konzervatoriju.

Iako je u austrijskoj prijestolnici nailazio na mnoge neugodnosti, ostao je ondje do kraja života. Bio je samotna čovjek, čijoj je osobnosti više odgovaralo ruralno okruženje Gornje Austrije negoli urbani mentalitet Linza i Beča. Njegove navike i način odijevanja bili su nerijetko izvor poruge i zabave njegovih bečkih kolega. Često je bio i objekt karikatura i humorističnih anegdota kojima se ismijavao njegov nedostatak ugladenosti. Veliku utjehu pronalazio je u vjeri koja je imala znatan udio u nastanku većine njegovih djela. Naklonjenošću Wagneru, u Beču je stekao mnoštvo neprijatelja te nedužan bio uvučen u glasovitu prepirku između sljedbenika Wagnera i poklonika Brahmsa, pri čemu ga je najokrutnije kritizirao Eduard Hanslick. Iako mu nisu osporavali originalnost, protivnici nisu nalazili ni ništa osobito u njegovoj glazbi, smatrajući ga skromnim i neambicioznim crkvenim glazbenikom. Unatoč potpori znatnog broja kolega, prijatelja i učenika koji su ga opisivali kao nepretencioznog, skromnog čovjeka, ali hrabrog inovatora, oni su mu možda više naštetili stavom kako se radi o „geniju bez talenta“. Naime, mnogi su, osobito njegovi nadareni učenici-vagnerijanci, smatrali da njegova glazba ne zvuči dovoljno vagnerovski, te da je treba „poboljšati“. Iz toga su proizišle brojne intervencije u njegovim partiturama. Budući da je teško dolazio do izvedbi djela, Bruckner je prihvaćao sve izmjene, sačuvavši ipak originalne rukopise za, kako je znao napisati, „kasnija vremena“. Zbog vlastite nesigurnosti, i sam je prerađivao svoja djela, što je osobito vidljivo u simfonijama. To je možda i razlog što je upravo simfonije publika teško prihvaćala (ako bi izvedba uopće bila upriličena), za razliku od sakralnih ostvarenja – misa i moteta, koje je čak i Hanslick cijenio. Uglavnom je naporima moćnih i imućnih pokrovitelja Bruckner mogao čuti svoje simfonije, no to je bilo iznimno rijetko, budući da bi katkad već na probama orkestar ocijenio djelo neizvedivim, što se odražavalo na njegovu reputaciju u Beču. Od devet simfonija koliko ih je napisao, tek je s drugom izvedbom *Sedme simfonije* 1885. u Münchenu prvi put doživio istinski uspjeh. Opće razmišljanje nakon toga sažeo je kritičar lista *Berliner Tageblatt*, napisavši: „Bruckner nas je toliko zavarao, da smo se, kad je zadnji akord njegova djela zamro, zapitali s udivljenjem – kako je moguće da nam je ostao nepoznat sve do sada?“

Samo dvije godine prije, skladatelj se suočio s još jednim promašajem: izvedbom drugoga i trećega stavka svoje *Šeste simfonije u A-duru* u bečkom Musikvereinu. Bilo je to ujedno jedino što je uspio čuti od toga djela na kojemu je radio dvije godine. Zbog loših kritika, kao i neuspjelih koncerata prethodnih simfonija, partitura je bila povučena s orkestralnih rasporeda. Iako se ubraja među rijetke u koje sam Bruckner nije unosio izmjene, *Šesta simfonija* ipak nije bila pošteđena tuđih prepravaka. Vrlo opsežne unio je Gustav Mahler, student Bečkog konzervatorija u vrijeme kad je Bruckner ondje predavao, priređujući djelo za izvedbu sa sva četiri stavka, tri godine nakon autorove smrti. I u prvom izdanju partiture očite su brojne preinake (najvjerojatnije skladateljevih učenika). Tek se 1935. pojavila u tisku originalna verzija.

Te okolnosti zacijelo su pridonijele zanemarivanju toga djela, pa se i danas rjeđe izvodi od nekih drugih Brucknerovih simfonija, primjerice monumentalne *Pete*, iako je skromnije dimenzije, odsutnost ekstremnih kontrapunktskih zahvata, ekonomična forma i sažetost sadržaja čine pristupačnijom i razumljivijom. Istovremeno, *Šesta simfonija* ne podliježe stereotipima često vezanima uz Brucknerovo skladanje; nudi malo prostora intenzivnim emocionalnim uzletima, ostajući u okvirima uzvišenosti i dostojanstva. Izuzev zaključnog stavka, koji odražava dramatičnu sonatnu formu, svi kontrasti čine se unutar njima i duhovnima, a kompleksni ritmovi i tek naznake tonaliteta rezultiraju ambivalentnim jezikom i hrabrom modernošću. Prvi stavak,

Maestoso, pisan u sonatnom obliku, s dvije kontrastne teme, pun je veličanstvenih progresija i dojmljivih efekata, poput *Code*, kad se susreću dva suprotna elementa: izrazito ritmičan motiv spaja se sa stabilnom cjelinom. Polagani *Adagio* jedno je od Brucknerovih najljepših ostvarenja, ujedno samo središte *Simfonije*. Mirni početak razbija lamentacija oboe, no potom se razvija veličanstvena melodija predvođena prvim violinama i violončelima. Tempo se zatim usporava i prelazi u svojevrsnu pogrebnu koračnicu; slijedi rekapitulacija prvoga dijela. *Scherzo se*, uz onaj u *Devetoj simfoniji*, ubraja među Brucknerove najoriginalnije stavke. Sporiji nego što je uobičajeno za *scherza*, sadrži stalni puls u basovima, nad kojim progresije u gudačima i drvenim puhačima stvaraju napregnuto ozračje, donekle razblaženo tek u *Trijju* gudačima i zazivima korni, nakon čega se ponavlja atmosfera s početka stavka. Zaključak – *Finale* – donosi niz dramatičnih događanja koja *Simfoniju* privode kraju prilično burno u odnosu na prethodne stavke.

Organizator i nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog,
Zagreb, Trg Stjepana Radića 4
Za nakladnika: Dražen Sirišević, ravnatelj
Producentica: Dubravka Bukojević
Urednica: Jelena Vuković
Autorica teksta: Ana Vidić
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Zagreb
Naklada: 500 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
19/20

Subota, 9. 11. 2019.

**SIMFONIJSKI ORKESTAR
I ZBOR MUZIČKE AKADEMIJE
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
MLADEN TARBUK, dirigent**

Program:

L. van Beethoven: Deveta simfonija u d-molu, op. 125

#beethoven2020

Velika je to uvertira za 250. obljetnicu rođenja jednoga od najvećih skladatelja u povijesti glazbe uopće, **Ludwiga van Beethovena** (1770. – 1827.), koja će se obilježavati diljem svijeta, posebice u njegovu rodnom Bonnu, koji će cijele sljedeće godine biti središte poklonika djela toga glazbenog velikana. U zagrebačkom hramu glazbe taj će događaj obilježiti nadahnute mlade snage simfonijskog orkestra i zbora Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu koje će pod ravnanjem maestra Mladena Tarbuka izvesti legendarnu **Devetu simfoniju u d-molu, op. 125.**

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
19/20

Subota, 16. 11. 2019.

JEVGENIJ KISIN, glasovir

Program:

L. van Beethoven: Sonata br. 8 u c-molu, op. 13, *Patetična*
L. van Beethoven: Varijacije i fuga u Es-duru, op. 35, *Eroica*
L. van Beethoven: Sonata br. 17 u d-molu, op. 31, br. 2, *Oluja*
L. van Beethoven: Sonata br. 21 u C-duru, op. 53, *Waldstein*

Kisin svira Beethovena

Beethovenove glasovirske skladbe u „Beethovenovoj godini“ pod prstima jednoga od najvećih pijanista današnjice, **Jevgenija Kisina**, doživljaj je koji se ne smije propustiti!

Kisina su u sâm pijanistički vrh današnjice dovele virtuozna svemoć u tehničkom smislu i snažan glazbeni instinkt. Tražen po cijelom svijetu, redovito održava recitale u najuglednijim dvoranama Europe, Sjedinjenih Američkih Država i Japana te nastupa s najvećim svjetskim orkestrima i dirigentima današnjice.

Grad
Zagreb

AUTOWILL
Vaš OPEL partner

ZAGREB
moj grad

Večernji list **60**
godina s vama

BBC *Philharmonic*

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ | INVALUABLE EXPERIENCE